

Radio Vilnius

Radio siden 1926

LRT – Lietuvos Nacionalinis Radijas ir Televizija har siden 1926 sendt radio og siden 1957 også tv. LRT sender i dag to forskellige landsdækkende tv-kanaler og to landsdækkende radiokanaler. Fra september 2006 lanceres en tredje landsdækkende radiokanal.

LRT får omkring 75 pct. af sine indtægter fra den litauiske stat, mens resten kommer fra reklameindtægter. I fremtiden ventes det, at LRT skal finansieres gennem licensindtægter efter samme model som det bl.a. kendes i Danmark.

Radio fra kostskole siden 1957

Der er travlhed på den engelske redaktion, da DX-Fokus' udsendte, Peter Witten og Stig Hartvig Nielsen, en varm onsdag eftermiddag i juli måned kigger forbi på LRT's radiohus på Konarskio gaden i Vilnius.

Radio og tv-huset består af to huse. Dels et stort højhus, hvor først og fremmest tv holder til, og så en sidebygning, hvor først og fremmest radio holder til.

Dét der nu er en sidebygning blev egentligt bygget som en kostskole for utilpassede børn. Da bygningen stod færdig i 1957, besluttede regeringen, at huset i stedet skulle bruges som radiohus - og sådan har det været lige siden.

I 1975 byggede man så det 9 etager store tv-hus lige ved siden af.

Fire medarbejdere i den engelske afdeling

Smilende og venligt tager Violeta Karpavičienė og Vladas Dobilas imod. De udgør halvdelen af den fire-mand store engelske redaktion på Radio Vilnius. Hun har arbejdet på den engelske redaktion i snart 25 år, og Vladas har været der i 20 år.

Når de må klare dagens 30 minutters udsendelse på engelsk alene, hænger det sammen med at én kollega er sygemeldt og en anden holder ferie. De møder ind ved 13-tiden hver dag, så de kan være klar med programmet til den første udsendelse af programmet, der sendes hver dag kl. 21.00-21.30 lokaltid (20.00-20.30 dansk tid) på hjemmeprogrammet LR1 på landsdækkende FM og mellem-bølge 666 kHz. Senere genudsendes programmet to gange om natten på kortbølge til lyttere i Nordamerika og den følgende dag kl. 10.30 dansk sommertid til lyttere i Europa på 9710 kHz. Denne udsendelse høres helt perfekt i Danmark.

Vladas Dobilas fortæller, at man ikke længere anvender DT's sendere i Jülich, men udelukkende sin egen kortbølgesender. Det er formelt Liutuvos Radijo ir Televizijos Centras, der driver alle sendere, som LRT anvender. Der sendes med en forholdsvis ny 100 kW kortbølgesender, der står i nærheden af Litauens næststørste by Kaunas, beliggende mindre end 100 km vest for Vilnius.

Det daglige engelske program er populært blandt udlændinge i Litauen, men der gøres dog ikke meget for at reklamere for programmet overfor turister. F.eks. omtales programmet ikke i de mange turistguider, der er tilgængelige i Litauen.

Som noget forholdsvis nyt er man også begyndt at sende det engelske program på internettet, og Violeta og Vladas vurderer, at op mod halvdelen af den respons man modtager, kommer fra lyttere, der har lyttet på internettet.

De fleste lytterhenvendelser kommer fra Skandinavien, Tyskland og Storbritannien. Vladas noterer med tilfredshed at den engelske afdeling får flere breve end den litauisksprogede udlandstjeneste.

Startede engelsk uden tilladelse fra Moskva

I Sovjettiden sendte de fleste republikker udlandstjenester på republikernes egne 'lokale' sprog. Således startede LRT også med udsendelser på litauisk til lyttere i udlandet allerede i 1946. Et af formålene med udsendelserne var at opfordre de mange litauere, der havde forladt landet under det fascistiske styre i Litauen i 30'erne og 2. verdenskrig, til at vende tilbage.

Hvis de forskellige sovjetrepublikker ville sende udlandstjenester på engelsk – eller andre end deres egne sprog - skulle det godkendes i Moskva.

F.eks. sendte både Radio Kiev fra Ukraine og Radio Tashkent fra Usbekistan udlandstjenester på engelsk. Det kom Radio Vilnius også til, men man glemte at spørge Moskva.

Direktør for hele nyhedsafdelingen på den litauiske radio, Audrius Braukyla, er kommet til i mellemtiden, og fortsætter med at fortælle DX-F's udsendte om radioen i Litauen. Han har indtil for fem år siden selv arbejdet på den engelske redaktion, men står altså nu i spidsen for hele nyhedsafdelingen på LR. Han fortæller med et glimt i øjet, at man lige så stille – og diskret – gik i gang i Vilnius med at sende på engelsk til udlandet allerede i 1966, men kun i weekenden. I 1977 begyndte man så at sende på engelsk dagligt.

Initiativet med de engelske udsendelser kom fra radioens cheftekniker, der var gift med en engelsklærerinde, og initiativet krævede lidt list i forhold til Moskva.

Audrius forklarer, at de baltiske republikker var meget populære i Moskva i sovjettiden, og at man derfor havde en fordel, hvis man brugte lidt snilde. Radio Vilnius gik således i gang med de

engelske udsendelser uden at spørge Moskva, og lidt senere søgte man så – og fik – officiel tilladelse fra Moskva. Den slags krævede lidt smiger og gaver til rette personer, men sådan var fremgangsmåden indimellem i de baltiske lande..

Økonomiske problemer og nedskæringer

Siden Litauen løsrev sig fra Sovjetunionen i 1991 har LRT været inde i en turbulent tid. Audrius fortæller, at man i denne godt 15 årige periode har haft hele 11 forskellige generaldirektører. Det hænger især sammen med skiftende politiske vinde i landet og ikke mindst økonomiske problemer.

For fem år siden var det ved at gå helt galt. Stationen var i økonomisk ufare og helt ude i tovene. Der måtte gennemføres drastiske besparelser og halvdelen af alle ansatte blev fyret, så man kom ned på omkring 500 ansatte i hele LRT. Efterfølgende er der blevet ansat lidt flere igen, og man er nu i alt oppe på 650 ansatte i LRT.

Det gik også ud over udlandstjenesten. Tidligere var der 24 ansatte – 12 i den engelske og 12 i

den litauiske afdeling. Nu er der kun 4 tilbage i den engelske afdeling og de litauiske udlandsprogrammer produceres nu af LRs nyhedsafdeling.

Til gengæld er LRT blevet gældfri, og der er - ifølge medarbejderne - ingen risiko for, at udlandstjenesterne lukkes eller kortbølgeudsendelserne afskaffes. Faktisk håber man i stedet, at man kan udvide.

På hjemmefronten har man allerede besluttet at starte et tredje landsdækkende FM-program - især for de for 25-40 årige - kaldet 'Opus Trys'. Den nye kanal, der går i luften den 1. september, skal især forsøge at imødegå den tiltagende hårde konkurrence fra de omkring 50 private radiostationer i Litauen.

Alt er computerstyret

Audrius Braukyla viser rundt i radiohuset. Nyhedsredaktionen er lidt specielt indrettet - næsten som et klasseværelse. Journalisterne sidder i små båse, som i et kontorlokale, og for enden - lidt hævet - sidder en redaktionschef, nærmest som en

lærer, der kan overvåge sine "elever". Her produceres både landsdækkende og regionale nyheder til de regionale LR-sendere.

Der er mange unge medarbejdere ansat hos LR, både på radio- og tv, og nogle bliver hurtigt 'mediestjerner' og flittigt omtalt i pressen. Det kan medføre 'stjernenykker' hos de unge, kan man fornemme på Audrius, der foretrækker seriøs og alsidig journalistik frem for selvpromovering. Han vil ikke selv fotograferes af samme årsag. Det vil mange af de andre medarbejdere til gengæld gerne. Gangene i LR' radiohus prydes således af kæmpe plakater med kendte personer fra LRs radio- og tv-afdelinger.

Vi får et kig ind i LRs studier, der er udstyret med moderne Studer afviklings- og redigeringsudstyr. Selve studierne er fra sovjettiden og skal snart renoveres.

Tekst: Stig Hartvig Nielsen og Peter Witten
Fotos: Stig Hartvig Nielsen ©

